

DNA

biológia

PREKLADOVÝ SLOVNÍK ZÁKLADNÝCH POJMOV PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY

BIOLÓGIA / БІОЛОГІЯ

slovensko-ukrajinský/словацько-український

Zostavovatelia

PaedDr. Mariana Páleníková, PhDr. Janka Píšová, PhD.

Preklad

Mgr. Tatiana Valentová, Lesia Gorovenko

Recenzenti

Mgr. Peter Gregorík, PhD., PhDr. Jitka Maříková Tůmová

Grafická úprava

Ing. Gabriela Némethová

Návrh obálky a ilustrácie

Margo Uralskaia

Materiál je intelektuálnym výstupom projektu č. 2019-1-SK01-KA201-060698 Slovensčina pre deti cudzincov – pomôcka pre pedagógov a rodičov pri inklúzii detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike, ktorý bol financovaný Európskou úniou v rámci programu Erasmus+

Podpora Európskej komisie, na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

Vydal: © Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 831 03 Bratislava

Rok vydania: 2021

ISBN 978-80-8118-253-2

EAN 9788081182532

A

- alela** *alely* алейний ген
alela dominantná алейний ген домінантний
alela recesívna алейний ген рецесивний
alkoholizmus алкоголізм
antikoncepcia *antikoncepcie* контрацептиви, протизаплідні засоби

B

- babôčka** *pávoooká* метелик павичеве око
baktéria *baktérie* бактерії
pôдне *baktérie* ґрунтові бактерії
bažant *obučajný* фазан звичайний
bezstavovec *bezstavovce* безхребетний
bielkovina *bielkoviny* білок
biogénne prvky біогенний елемент
biológia біологія
biologická rovnováha біологічна рівновага
biotop *biotopy* біотоп
blana *blany* мембрана, оболонка
plávacia blana плаваюча мембрана, оболонка
bleduľa *jarná* білоцвіт весняний
bobor *vodný* бобер водяний
bocian *biely* лелека білий
borovica *lesná* сосна звичайна
brada *brady* борода
buk *lesný* бук лісовий
bunka *bunky* клітина
bunka oplodnená запліднена клітина
bunka pohlavná статеві клітина
bunka rastlinná клітина рослини
bunka telová клітина тіла
bunka živočíšna клітина тварин
bunkové organely клітинні органели
bylina *byliny* трава, рослина
bylinožravec *bylinožravce* травоїдні

C

- cicavec** *cicavce* ссавець
cukor *cukry* цукор

Č

- čakanka obyčajná** цикорій звичайний
čelo *čelá* чоло
členok *členky* щиколотка
človek *ľudia* людина
črevo *črevá* кишка
hrubé črevo товста кишка
tenké črevo тонка кішка
črievičník papučkový зозулині черевички справжні

D/Ď

- d'alekohľad** *d'alekohľady* бінокль
dážďovka zemná земляний дощовий черв'як
dedičnosť спадковість
delenie bunky поділ клітини
deratizácia дератизація
dezinfekcia дезінфекція
dezinfekcia дезінсекція
diviak *lesný* кабан лісовий
dlaň *dlane* долина
DNA ДНК
doprava транспорт
dravec *dravce* хижак
drevina *dreviny* дерево
dreviny ihličnaté хвойні дерева
dreviny listnaté листяні дерева
droga *drogy* лікарський засіб, наркотик
drozd *čierny* чорний дрізд
dub *letný* дуб літній
dúška *materina* тмин (кмін)
dýchacia sústava ↗ **sústava**
dýchanie дихання

E

- ekológia** екологія
ekosystém *ekosystémy* екосистема
prírodný ekosystém природна екосистема
umelý ekosystém штучна екосистема
environmentalistika інвайронменталізм, соціально-екологічний рух, соціально-екологічні дослідження

F

fajčenie куріння, тютюнопаління

farba farby колір

filtrácia filtrácie фільтрація

fotosyntéza фотосинтез

fúzy obyč. mn. вуса

G

gén gény ген

genetika генетика

geológia геологія

geologické činitele геологічні фактори

geologické éry геологічна ера

geologické procesy геологічні процеси

H

hlava hlavy голова

hlodavec hlodavce гризун

hltan hltany глотка

hmyz hromad. комаха

hormón hormóny гормон

hornina horniny гірська порода

horniny premenené гірські породи
видозмінені

horniny usadené осадові породи

horniny vyvreté вулканічні породи

premena hornín перетворення
гірських порід

hrab obyčajný граб звичайний

hrdlo hrdlá горло

hrtan hrtany гортань

hrud' hrude груди

hrudná kosť ↗ kost'

huba huby гриб

jedlé huby їстівні гриби

jedovaté huby отруйні гриби

nejedlé huby неїстівні гриби

húsenica húsenice гусениця

hydina птиця

hustota густота, щільність

hygiena гігієна

CH

choroba choroby хвороба

dedičná choroba спадкова хвороба

infekčná choroba інфекційна хвороба

chrbát chrbty хребет

chrbtica chrbtice хребет

chránené územie заповідна зона,
заповідник

chromozóm chromozómy хромосом

chvost chvosty хвіст

I

ihličie hromad. хвоя

ikra ikry ікра

imunita імунітет

inkubačná doba інкубаційний період

inštinkt inštinky інстинкт

J

jadro jadrá ядро

jazero jazerá озеро

jedinec jedince індивід, особа

jeleň lesný лісовий олень

jeľša lepkavá вільха клейка

jež tmavý темноголовковий їжак

K

kačica divá дика качка

kapor obyčajný короп звичайний

ker kry кущ

kliešť' obyčajný кліщ звичайний

klíma клімат

klimatické zmeny кліматичні зміни

kmeň kmene стовбур

konár konáre гілка

končatina končatiny кінцівка

dolná končatina нижня кінцівка

horná končatina верхн кінцівка

predná končatina передня кінцівка

zadná končatina задня кінцівка

konečník konečníky пряма кишка

konzument konzumenty споживач

koreň korene корінь

koruna koruny крона (дерева)

kost' kosti кістка

hrudná kost' грудна кістка

ramenná kost' плечова кістка

stehenná kosť бедрова кістка

kostra *kostry* скелет

koža *kože* шкіра

kôň *domáci* кінь

králik *divý* кролик

kras *krasy* карст

krídlo *krídla* крила

križenie схрещення, перетин,
гібридизація

križiak *obučajný* хрестовик звичайний

krv кров

krvné skupiny групи крові

krycia sústava ↗ **sústava**

kryštál *kryštály* кристалик

kukla *kukly* лялечка

kura *domáca* курка домашня

kvasinka *kvasinky* грибок

kvet *kvety* квітка

kyselina *kyseliny* кислота

nukleová kyselina нуклеїнова кислота

kyslík кисень

L

laba *laby* лапа

laboratórium *laboratóriá* лабораторія

lakeť *lakte* лікоть

larva *larvy* личинка

látka *látky* речовина, тканина

anorganické látky неорганічні
речовини

organické látky органічні речовини

psychoaktívne látky психоактивні
речовини

lebka *lebky* череп

lekno *biele* латаття біле

les *lesy* ліс

lesk блиск

lice *lica* щока

liečivo *liečivá* медикамент

lipa *malolistá* липа дрібнолистова

list *listy* лист

lišajník *lišajníky* лишайник

líška *hrdzavá* лисиця руда

lúka *lúky* луг

lupa *lupy* лупа, збільшувальне скло

lupeň *lupene* листочок

lýtko *lýtka* литка

M

mačka *domáca* кішка домашня

magma *magmy* магма

mach *machy* мох

mäsožravec *mäsožravce* м'ясоїдні

med *medy* мед

mikroorganizmus *mikroorganizmy*
мікроорганізми

mikroskop *mikroskopy* мікроскопи

minerál *minerály* мінерали

mláďa *mláďatá* дитинча

moč сеча

močiar *močiare* болото, драговина

močová rúra сечовипускний канал

močovod *močovody* сечовід

močový mechúr сечовий міхур

mravec *lesný* мураха лісова

mravenisko *mraveniská* мурашник

myš *poľná* миша польова

N

nákaza зараження, інфекція

nektár нектар

nervová sústava ↗ **sústava**

noha *nohy* нога

nos *nosy* ніс

nosová dutina ніздря

nožnice *romn.* ножиці

O

obehová sústava ↗ **sústava**

obezita ожиріння

obilnina *obilniny* зернова культура,
злак

objektív об'єктив

oblička *obličky* нирка

obnoviteľné zdroje energie

відновлювані джерела енергії

obojživelník *obojživelníky* земноводне

očkovanie щеплення

odpad *odpady* сміття, залишки, відходи

odroda *odrody* вид, різновид, сорт

odvar *odvary* відвар

ochorenie *ochorenia* хвороба, захворювання
ochrana prírody охорона природи
oko oči око
olejnina *olejniny* олійна культура
oplodnenie запліднення
 опорна sústava ↗ **sústava**
orgán *orgány* орган
organizmus *organizmy* організм
organizmy parazitické паразитарні організми
organizmy saprofytické сапрофітні організми, сапротрофи, редуценти
organizmy symbiotické симбіотичні організми
 orgánová sústava ↗ **sústava**
ovca domáca вівця домашня
ovocie фрукти
ovzdušie атмосфера
oxid uhličítý вуглекислий газ

P

paprad' *paprade* папороть
parazit *parazity* паразит
parazit vnútorný внутрішній паразит
parazit vonkajší зовнішній паразит
pasienok *pasienky* пасовище
pazúr *pazúry* кіготь, пазур
pažerák *pažeráky* стравохід
päta päty п'ята
pečeň *pečene* печінка
peľ пилок
pera *pery* губа
perie hromad. пір'я
pinzeta *pinzety* пінцет
planktón планктон
plaz *plazy* плазун, рептилія
plemeno *plemená* порода
pleseň *plesne* пліснява, цвіль
pletivo *pletivá* плетіння, сітка, тканина
plod *plody* плід
plodina *plodiny* сільськогосподарська культура
pl'úca ромп. легені
podhubie грибниця

pohlavná dvojtvarosť статева подвійність
pohyb *pohyby* рух
 pohybová sústava ↗ **sústava**
pokus *pokusy* спроба
pole *polia* поле
poľnohospodárstvo землеробство
populácia *populácie* популяція
potomstvo потомство
potrava *potravy* їжа, страва
potravínová pyramída харчова піраміда
potravová pyramída харчова, споживча піраміда
potravové reťazce харчові ланцюги
potravové siete харчові мережі
pozorovanie *pozorovania* спостереження
pôda *pôdy* ґрунт
praslička *prasličky* хвоць
predkolenie *predkolenia* гомілка
predlaktie *predlaktia* передпліччя
premenlivosť змінність, мінливість
prevencia *prevencie* превенція, запобігання
práh'ava (žih'ava) dvojdómá кропива дводомна
prieduška *priedušky* бронхи
priedušnica *priedušnice* трахея
priemysel промисловість
príroda природа
prispôsobivosť змінність, пластичність, гнучкість
producent *producenty* продуцент, виробник
prostredie *prostredia* середовище
prst *prsty* палець
prvá pomoc перша допомога
predlekárska prvá pomoc перша долікарська допомога
rúpava lekárska кульбаба лікарська

R

rameno *ramená* плече
rastlina *rastliny* рослина
jedovaté rastliny отруйні рослини

liečivé rastliny лікарські рослини
rebro *rebrá* ребро
recyklácia *recyklácie* переробка
reducent *reducenty* редуцент
 regulačné sústavy ↗ **sústavy**
režim dňa режим дня, розпорядок дня
riasa *riasy* вія
robotnica *robotnice* робітниця бджола
 медоносна
ročné obdobie пора року
rodičovstvo батьківство
plánované rodičovstvo плановане
 батьківство
rozklad organických látok розпад
 органічних речовин
rozkladač *rozkladače* редуцент
 rozmnožovacia sústava ↗ **sústava**
rozmnožovanie розмноження
rozmnožovanie nepohlavné
 безстатеве (нестатеве) розмноження
rozmnožovanie pohlavné статеве
 розмноження
ruda *rudy* руда
ryba *ryby* риба
rybárstvo рибоводство, риболовство
rybník *rybníky* ставок
rybníkárstvo ставкове рибництво,
 рибне господарство
rybolov риболовля, риболовство
rys ostrovid рись острівід

S

sad *sady* сад
samec *samce* самець
samička *samičky* самка
semeno *semená* зерно, сім'я
sinica *sinice* синьо-зелені водорості
skamenelina *skameneliny* копалини
skládka *skládky* звалище
skokan hnedý трав'яна жаба
skorocel kopijovitý подорожник
 ланцетолистний
slimák záhradný равлик садовий
Slnko Сонце
sova lesná сова сіра
spaľovanie горіння

spevavec *spevavce* співаючі пташки
spoločenstvo *spoločenstvá* громада
spoločenstvo rastlín громада
 (царство) рослин
spoločenstvo živočíchov громада
 (царство) тварин
srdce *srdca* серце
 srdcovo-cievna sústava ↗ **sústava**
srst' *srsti* шерсть
stavba tela будова тіла
vonkajšia stavba tela зовнішня
 будова тіла
stavec *stavce* хребець
stavovec *stavovce* хребетні
stehno *stehná* бедро
stonka *stonky* стебло
stres стрес
strom *stromy* дерево
ihličnatý strom хвойне дерево
strukovina *strukoviny* бобові
surovina *suroviny* сирий матеріал,
 необроблений продукт
nerastné suroviny мінеральні
 продукти, мінерали
sústava *sústavy* система
dýchacia sústava дихальна система
krycia sústava покривна система
nervová sústava нервова система
obehová sústava серцево-судинна
 система
oporná sústava скелетна система,
 скелет
orgánová sústava система органів
pohybová sústava м'язова система
regulačné sústavy системи
 регулювання (ендокринна, нервова)
rozmnožovacia sústava
 репродуктивна система
tráviaca sústava травна система
vyučovacia sústava видільна система
sval *svaly* м'яз
svalnatá noha м'язова нога, нога
 у черевоногого моллюска
svetlo *svetlá* світло

Š

škodca škodcovia шкідник
šľachtenie селекція, покращення, обгородження
šošovka šošovky лінза
štetina štetiny щетина
šťuka obyčajná щука звичайна
šupina šupiny кожура

T

telo telá тіло
tkanivo tkanivá тканина
transfúzia transfúzie переливання
trávenie травлення
tráviaca sústava ↗ **sústava**
trst' obyčajná очерет звичайний
trúd trúdy трутень
tur domáci бик домашній
tvrdosť твердість
tykadlo tykadlá антенка, щупальце

U/Ú

ucho uši вухо
úl' úle вулик
ulita ulity ракушка
úraz травма
ústa romn. рот
ústna dutina ротова порожнина
uvoľnenie energie виділення енергії

V

vajce vajcia яйце
vajíčko vajíčka яєчко
včela medonosná бджола медоносна
včelárstvo бжоларство, бджільництво
vírus vírusy вірус
vlákno vlákna волокно
vlna шерсть, вовна
voda vody вода
vřba biela верба біла, верболіз, білоліз
vrstva vrstvy (etáž) піднебіння, ярус, горизонт
bylinná vrstva трав'яний ярус

kerová vrstva кущовий ярус
koreňová vrstva підземний ярус
machová vrstva мохвий ярус
stromová vrstva деревний ярус
vstrebávanie поглинання
všežravec všežravce всеїдний
vták vtáky птах
sťahovavé vtáky перелітні птахи
vylučovacia sústava ↗ **sústava**
vylučovanie виділення, секреція
výtrusnica výtrusnice споровий мішечок
vývin výviny розвиток, еволюція
výživa výživy годування, харчування, вигодовування
vzduch повітря

Z

záhrada záhrady сад
zdravie здоров'я
zelenina zeleniny овочі
zemetrasenie zemetrasenia землетрус
zemská kôra земна кора, кора Землі
zemské jadro земне ядро, ядро Землі
zemský plášť земна мантія, мантія Землі
zemský povrch земна поверхня
znak znaky знак
znečistenie забруднення
zobák zobáky дзьоб
zrkadlo zrkadlá дзеркальце
zub zuby зуб
hlodavé zuby різці
zvetrávanie згортання
zvierá zvieratá тварина, звір
zvieratá domáce домашні тварини

Ž

žalúdok žalúdky шлунок
žiabre romn. зябра
žihadlo žihadlá жало
žila žily вена
živina živiny поживна речовина

živočích *živočichy* тварина
živočichy *jednobunkové* одноклітинні
 тварини
živočichy *mnohobunkové*
 багатоклітинні тварини
životné prejavu життєві прояви

životné prostredie навколишнє
 середовище довкілля
životný cyklus життєвий цикл
životný štýl стиль життя
žubrienka *žubrienky* пуголовок

